

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Власенко А.А.

аспірант,

*ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України*

ЗОБРАЖЕННЯ ГРУПОВОГО ПОРТРЕТА СІМ'Ї ЯРОСЛАВА МУДРОГО У КИЇВСЬКОМУ СОФІЙСЬКОМУ СОБОРІ

У 1990 році Софійський собор у Києві було внесено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Культурна, історична цінність собору святої Софії в Києві, безумовно, перевищує рівень локальних національних оцінок і набуває цінність загальносвітову. Таким чином, актуальність вивчення художніх особливостей цього історико-культурного пам'ятника отримує глобальний гуманістичний сенс.

Мета роботи – визначення важливих особливостей групового портрета сім'ї Ярослава Мудрого в київському Софійському соборі.

Значення періоду князювання в Києві Ярослава Мудрого переоцінити важко. Істотні удосконалення, що торкнулися всіх сфер державного управління, суспільного життя мали наслідком зростання матеріальної бази суспільства. Посилення авторитету і процвітання Київського князівства, в свою чергу, служили базою для зміцнення православної церкви.

Таким чином, створення в Києві митрополичого храму – Софійського собору, як видатної споруди сучасності, є відображенням загальних тенденцій розвитку Київської держави.

Відбудованій, відповідно до візантійських традицій, Собор мав ряд особливостей, здійснених з ініціативи замовника: збільшення кількості глав, нефів, світлових барабанів, оформлення хорів тощо. До подібних особливостей можна віднести і груповий портрет сім'ї Ярослава Мудрого, що знаходиться на північній, західній і південній стінах головного нефа.

Саме зображення, є певною трансформацією візантійської традиції виписувати на церковних іконах зображення замовників, що приносять ікону в дар храму (просопографії). На такий іконі зображувалась невелика фігура дарувальника, що уклінно молиться, в реалістичній, відмінній від загального стилю ікони, манері. Однак, зберігаючи деякі елементи візантійської традиції, груповий портрет сім'ї Ярослава Мудрого має ряд особливостей, які роблять його унікальним твором живопису свого часу. Навпроти вівтаря (в центральній частині композиції) було зображення Христа, який сидить на троні. З обох боків зображені процесії, що рухаються до нього. Перша, очолювана князем Ярославом Мудрим, складається із його синів. Другу, очолювану княгинєю Іриною (Інгігердою), становлять дочки.

Князь Ярослав тримає в руках макет Софійського собору, що є прямою вказівкою на те, що дане зображення є його уславленням, як «зійдителя» храму. Сама ж композиція, своїм центральним місцем у храмі, своїми збільшеними розмірами затверджує зростаючу роль князівської влади в Київській державі. Фігури дітей князя поміщені в чіткій відповідності з сімейною ієрархічною структурою того часу (принцип родового старшинства) і в міру віддалення від князя і княгині зменшуються в розмірах, що створює ієрархічну перспективу. Звертає на себе увагу динамічність фрески, що досягається зміною розміру фігур, ритмічністю рук, постановкою ніг. Важливо відзначити, що відповідно до послідовності зображення на даному груповому портреті, згодом і відбувалося спадкування князівських престолів.

Незважаючи на те, що при реставрації в XIX столітті фреска сильно постраждала, на стоншеному шарі штукатурки фарби, місцями, зберігають первісну чистоту. На яскраво-блакитному фоні грає ансамбль червоно-помаранчевого, жовтого, фіолетового, білого, чорного кольорів. Обличчя, відповідно до традиції написання ктиторських портретів, виписані пластично, з елементами індивідуальності.

На жаль, під час реставрації 1844–1852 років в деяких місцях фреска була зскоблена до білої штукатурки. В результаті збереглися лише дві фігури синів і чотири фігури дочок. Однак завдяки реконструкціям В. М. Лазарева, С. О. Висоцького, А. Поппе ми можемо судити про загальну структуру композиції і сподіватися на її реставрацію в майбутньому.

Таким чином, встановлено, що груповий портрет сім'ї Ярослава Мудрого в київському Софійському соборі, продовжуючи візантійську традицію, набуває низку відмінних особливостей. Визначено, що монументальність даного зображення відображає зміцнення Київської держави, зростання князівської влади, а розташування фігур – сімейну ієрархію. Виявлено особливості загальної композиції, динамічності фрески, її колірної палітри.

Подальше вивчення фрески, що зображає груповий портрет сім'ї Ярослава Мудрого в київському Софійському соборі, є важливою компонентою в підготовці до її реставрації.

Межирова С.А.

магістр,

Харьковская государственная академия культуры

ТЕОРИЯ СТЭНЛИ МИЛГРЭМА О «ЗНАКОМЫХ НЕЗНАКОМЦАХ» В ПРИМЕНЕНИИ К ТЕЛЕВИДЕНИЮ И ИНТЕРНЕТ РЕСУРСАМ

Отношения телевидения и зрителя – это неотъемлемая часть жизни человека с момента появления первого. Наиболее известным способом общения является непосредственно подача информации, а также обратная связь. Есть множество теорий по поводу улучшения данного общения.